

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних ресурсів
України
від _____ № _____

**Порядок
віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазивних
(інвазійних) чужорідних видів**

1. Порядок віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазивних (інвазійних) чужорідних видів (далі – Порядок) розроблений з метою встановлення критеріїв і організаційних засад для підготовки та затвердження Переліку інвазивних (інвазійних) чужорідних видів України (далі – Перелік).

2. Цей Порядок застосовується органами державної влади, науковими установами, закладами вищої освіти, громадськими організаціями для підготовки пропозицій та ухвалення рішень щодо включення інвазивних (інвазійних) чужорідних видів рослинного та тваринного світу та інших видів живих організмів (далі – чужорідні види) до Переліку.

3. Цей Порядок не застосовується до видів, що змінюють свій природний ареал без втручання людини у відповідь на зміни екологічних умов та зміну клімату, генетично модифікованих організмів, патогенів, що викликають захворювання тварин, видів, включених до Переліку регульованих шкідливих організмів, затвердженого відповідно до Закону України «Про карантин рослин», мікроорганізмів, виготовлених або імпортованих для використання в засобах захисту рослин та біоцидних продуктах, дозволених для використання.

4. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:
екосистемні послуги – прямий або непрямий внесок екосистем у довкілля та добробут суспільства і людини;

інвазивний (інвазійний) чужорідний вид – чужорідний вид, який натуралізувався поза межами природного (первинного) ареалу внаслідок прямої або опосередкованої участі людини, активно розмножується та самостійно, спонтанно поширюється територією, спричиняє негативний вплив на місцеві (автохтонні, аборигенні) види та/або біорізноманіття, екосистемні послуги;

місцевий (автохтонний, аборигенний) вид – таксон рангу виду або внутрішньовидової одиниці (підвид, форма, гібрид, сорт, порода тощо) рослинного чи тваринного світу або інших видів живих організмів, що сформований і набув поширення на даній території без прямої чи опосередкованої участі людини;

натуралізація – здатність чужорідного виду до самостійного відтворення, розмноження, формування життєздатних популяцій, спонтанного поширення у

UB
Міндовкілля
№25/1-11/14389-24 від 01.11.2024
КЕП: Гринчук С. В. 01.11.2024 19:16
3FAA9288358EC0030400000E1FC3400A1EFD800
Сертифікат дійсний з 13.09.2024 00:00 до 12.09.2026
23:59

природних умовах нових угруповань, біотопів, екосистем, біогеографічних регіонів;

чужорідний вид – таксон рангу виду або внутрішньовидової одиниці (підвид, форма, гібрид, сорт, порода тощо) рослинного чи тваринного світу або інших видів живих організмів, що набув поширення поза межами природного (первинного) ареалу.

Інші терміни у цьому Порядку вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про рослинний світ», «Про тваринний світ» та Конвенції про охорону біологічного різноманіття, ратифікованої Законом України від 29 листопада 1994 року № 257.

5. Для віднесення видів рослинного і тваринного світу та інших живих організмів до інвазивних (інвазійних) чужорідних видів і підготовки пропозицій щодо включення таких видів до Переліку, науковими установами, закладами вищої освіти, громадськими організаціями (далі – установи, заклади, організації) здійснюється оцінка наявного або потенційного негативного впливу (ризиків) цих чужорідних видів на місцеві (автохтонні, аборигенні) види та/або біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, навколишнє природне середовище чи здоров'я людини та аналіз відповідності чужорідного виду критеріям, наведеним у пункті 7 цього Порядку.

Для здійснення оцінки наявного або потенційного негативного впливу (ризиків) чужорідних видів використовуються підходи, методи та протоколи, наведені в Методичних рекомендаціях щодо оцінки наявного і потенційного впливу (ризиків) інвазійних чужорідних видів, затверджених наказом Міндовкілля від 15 березня 2024 року № 290, або іншими підходами, методами та протоколами, рекомендованими міжнародними природоохоронними організаціями, органами управління багатосторонніх природоохоронних угод або схваленими актами Європейського Союзу.

6. Пропозиції щодо включення чужорідного виду до Переліку повинні містити:

наукову назву виду українською мовою та повну наукову назву латиною із зазначенням автора(-ів) і року, коли вид було описано;

географічне походження виду та його первинний (природний) ареал;

вторинний ареал виду у світі та Україні;

імовірні причини, спосіб і час (період) потрапляння виду на територію України та його натуралізація;

переважні шляхи, способи та швидкість поширення виду;

відносна чисельність та ступінь поширення (відсутній, обмежено або широко поширений) в Україні за біогеографічним та адміністративно-територіальним поділом і прогноз їх змін з урахуванням тенденцій зміни клімату та впливу антропогенних чинників;

особливості розмноження виду;

опис напрямів (способів) використання виду та соціально-економічної вигоди, отриманої від такого використання (за наявності) і товари, з якими

зазвичай пов'язані інвазивні (інвазійні) чужорідні види, із зазначенням категорій або кодів товарів, до яких рекомендується застосовувати заходи з контролю для запобігання проникненню виду на територію України та його поширення;

короткий опис та результати оцінки наявного або потенційного негативного впливу (ризиків) чужорідного виду на місцеві (автохтонні, аборигенні) види та/або біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, навколишнє природне середовище чи здоров'я людини з зазначенням ступеню негативного впливу виду. Ранжування, класифікація чи категоризація виду або його впливу (ризиків), здійснені відповідно до використаного підходу, методу або протоколу оцінки шляхом аналізу найбільшої відповідності та на основі експертної оцінки трансформуються в ступені: потенційний (мінімальний), помірний (незначний), значний, масштабний (небезпечний).

висновок щодо відповідності виду критеріям, наведеним у пункті 7 цього Порядку та необхідності включення виду до Переліку;

додатки до пропозицій щодо включення виду до Переліку, в яких наводиться повний текст оцінки, первинні дані, перелік використаних літературних джерел і авторів, залучених до проведення оцінки та підготовки пропозиції.

7. Пропозиції щодо включення чужорідного виду до Переліку повинні чітко доводити відповідність виду наступним критеріям:

1) походить з біогеографічних одиниць, розташованих за межами України і та не є місцевим (автохтонним, аборигенним) видом для України;

2) натуралізувався поза межами природного (первинного) ареалу внаслідок прямої або опосередкованої участі людини;

3) активно розмножується та самостійно поширюється поза межами території, відведеної для експонування, утримання у напіввільних умовах чи в неволі, розведення, вирощування, культивування цих видів, утворює вторинний ареал поширення та життєздатну популяцію;

4) потрапив або може потрапити на територію, територіальне море чи у виключну (морську) економічну зону України внаслідок прямої чи опосередкованої участі людини чи природного розширення вторинного ареалу;

5) спричиняє різного ступеню негативний вплив на місцеві (автохтонні, аборигенні) види та/або біорізноманіття, екосистемні послуги, економіку, навколишнє природне середовище чи здоров'я людини в Україні або несе ризики такого впливу, що визначається за даними з інших країн, де цей вид віднесено до інвазивних (інвазійних).

8. Пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку подаються до Міндовкілля листом від установ, закладів, організацій.

Міндовкілля розглядає подані пропозиції стосовно включення чужорідних видів до Переліку, спрямовує пропозиції щодо включення чужорідних видів до Переліку на рецензію до інших установ, закладів, які мають досвід проведення досліджень чужорідних видів відповідних таксономічних груп, які протягом 30 календарних днів з дня отримання пропозиції надають рецензію.

Міндовкілля після отримання рецензії від установ, закладів виносить питання розгляду доцільності включення видів до Переліку на обговорення Міжвідомчої робочої групи щодо інвазивних чужорідних видів тваринного і рослинного світу, створеній при Міндовкіллі та повідомляє установи, заклади, організації, які подавали пропозиції, про результати їх розгляду у шестимісячний строк.

9. Перелік укладають у вигляді таблиці у порядку відповідно до загальноприйнятої таксономічної ієрархії із зазначенням наукової назви виду українською мовою та повної наукової назви латинською мовою, ступеню поширеності (відсутній, обмежено, широко поширений) та впливу (ризик) виду (потенційний, помірний, значний, масштабний).

Проект Переліку виноситься на публічне громадське обговорення та/або електронні консультації з громадськістю відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996.

10. Після проведення публічних громадських обговорень та/або електронних консультацій з громадськістю Міндовкілля затверджує Перелік і подає його на державну реєстрацію до Мін'юсту.

11. Затверджений Перелік набуває чинності з дня його офіційного опублікування і офіційно оприлюднюється на вебсайті Міндовкілля.

12. Перелік переглядається за потреби, але не частіше ніж раз на рік. Виключення чужорідних видів з Переліку здійснюється з дотриманням процедур, визначених пунктами 5–10 цього Порядку. Під час укладення та оновлення Переліку приймаються до уваги останні наукові дані щодо ризику занесення чи поширення таких видів, прогнозовані тенденції, пов'язані зі зміною клімату та антропогенними чинниками, аналогічні переліки сусідніх країн та Перелік інвазійних чужорідних видів, що становлять загрозу Європейському Союзу, укладений відповідно до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1143/2014 від 22 жовтня 2014 року про запобігання проникненню і поширенню інвазійних чужорідних видів та управління ними.

**Директор Департаменту
природно-заповідного фонду
та біорізноманіття**

Павло ІВАНОВ